

LIBRIS

We know
books

© Editura NEUMA

Editura NEUMA
Strada Libertății, nr. 188
Apahida, Județul Cluj

Editor: Andrea H. Hedeș
Copertă și DTP: Gelu Iordache

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Curea, Ovidiu M.

Geometrii incerte / Ovidiu M. Curea. - Apahida : Neuma,
2022

ISBN 978-606-9610-22-0
821.135.1

OVIDIU M. CUREA

Geometrii incerte

Editura
NEUMA
2022

accente lirice câteodată și ambiționează să facă saltul – necesar de altfel – peste simpla relatare cu care mulți autori o confundă.

Dar această proză, pe care o găsiți chiar în volumul de față, este la rândul ei tentată de eseu și, la finalul cărții, ne aflăm chiar în fața unor eseuri de literatură combinată cu antropologie culturală. Situațiile în genurile literare ale unui asemenea autor complex vor rămâne întotdeauna vagi și mai ales puțin relevante față de substanța operei care este una de interes. Cititorul trebuie să abandoneze ambițiile taxonomice pentru a se bucura de un dialog inteligent, susținut, plin de idei variate și incitante cu un autor inteligent și mobil.

Ovidiu M. Curea se ferește de afirmații categorice, știe să relativizeze și să ofere cititorului său alternative. E uneori acid, dar nu excesiv pamfletar, iar câteodată chiar face concesii unui sentimentalism bine controlat. Ancorat mai degrabă în descifrarea realității decât în ficțiune, Ovidiu M. Curea este un scriitor de autentică vocație și fină originalitate.

Horia Gârbea

Tabla de materii

Mortul nostru	5
Căruța cu boi	11
Accident	22
La spital	26
Marinarul	76
Mercado Central	87
Cine cânta?	95
Admiterea	123
Ați văzut cum lumânările se sting?	128
București, București	134
Camionul	145
Culegătorul de frunze	147
Dator la bibliotecă	151
Dimineață de august	156
E noapte și va fi tot mai târziu	163
Greața	172
Gunoii din ochi	179
N-a vrut	193
Nostalgii	198
Scene de familie	202
Singur	212
Șapca	232
Trecutul	245
Urmașii lui Vlad Țepeș	260
Mânăstirea Curtea de Argeș sau Meșterul Manole?	290
Varietate și finețe	303

Mortul nostru

Georgeta sau Gigi, cum o răsfăța toată lumea, avea aproape patru anișori. În curtea părintească, la numai câteva palme de gard se făcea că se joacă nepăsătoare cu o păpușă făcută dintr-un știulete de porumb. Din când în când arunca câte o privire importantă și mândră spre gard, observând cu plăcere emoția și curiozitatea celor de dincolo de gard, din uliță. Aici, o droaie de copii încerca în zadar să se uite printre uluci, doar – doar vor zări și ei ceva din ceea ce se petrecea înăuntru, în curtea lui Gigi. În fața obrăzniciei de nesuportat a copiilor care își lipeau fețele de scândurile groase de salcâm, Gigi sări în picioare, se cățără voinicește pe lațul de la mijlocul gardului și își iți căpșorul blond peste înălțimea lui, uitându-se furioasă în jos, la copiii de dincolo.

– Tu ce te uiți, bă? Ce, e mortul tău? se răsti ea de sus la un zgâmboi desculț, ciufulit și murdar de praf din cap până în picioare.

Prins asupra faptului, zgâmboiul se trase speriat înapoi, la un pas de gard.

– Tu, Vasilică, poți să te uiți! Și tu, Mărie! Și tu, Gigele! Āilalți plecați d-aici! Duceți-vă acasă.

Copiii se executară. Vasilică, Măria și Gigel se repeziră cu ochii printre scândurile gardului, iar ceilalți, cu părere de rău, se retraseră câțiva metri mai încolo, dar tot nu plecară acasă așteptând că, poate-poate, mai târziu, Gigi s-o îmbuna și o să-i lase și pe ei să se uite.

Florica, Mama lui Gigi zăcea în casă, nerefăcută după nașterea grea avută cu două zile înainte. Copilul, un băiețel slăbuț, lung și congestionat, murise la numai câteva minute de la naștere. Țipase stins odată cu prima respirație care îi desfăcuse dureros plămânii și pe urmă tăcuse ostenit. A adormit la loc și nu s-a mai trezit. Azi urma să-l înmormânteze. Curioși, copiii voiau să vadă mortul, să vadă ce făceau rudele din casă, dar Gigi îi ținea la respect cu autoritate.

Încă epuizată de chinurile lungi peste măsură ale nașterii, îndurerată de pierderea copilului, mama lui Gigi rămânea întinsă pe pat cu ochii înlăcrimați ațintiți spre tavan. Dacă ar fi putut să se scoale, s-ar mai fi luat cu treaba, ar fi ajutat la pregătirile pentru înmormântare și ar mai fi uitat de necaz, așa însă stătea singură în pat (cine avea timp de ea acum?) cu privirea pironită în albul imaculat al varului de deasupra.

Deodată ușa se deschise violent și în odaie năvăli Gigi. Se repezi la mama sa, o îmbrățișă lipindu-și capul de pieptul ei și-i spuse însuflețită:

– Mamă, mămico, ce bine îmi pare că avem și noi mortul nostru! Nu-i las pe copii să se uite, decât pe cei pe care vreau eu. Că nici ei nu m-au lăsat pe mine.

Rădița nu m-a lăsat când i-a murit bunica și nici Răducu când a murit taică-su călcat de tractor.

Florica o strânse cu căldură la piept și o sărută apăsat pe părușorul blond și mătășos ca al păpușii făcută din știuletele de porumb crud cu care Gigi se juca în curte. Fața i se luminează într-un zâmbet larg, uită pentru o secundă de toate necazurile, dar durerea ascuțită resimțită în corp o readuse repede la realitate, oprindu-i pe loc zâmbetul și împiedicându-l să se transforme într-un râs adevărat. Florica era o femeie puternică, înarmată cu un dezvoltat simț al realității, obișnuită cu loviturile vieții pe care le primea cu resemnare, considerându-le ca venite din voia lui Dumnezeu, dar împotriva cărora lupta din toate puterile pentru că tot Dumnezeu spunea că omul nu trebuie să se lase doborât de necazuri, ci să treacă peste ele cu vrednicie și credință. La opt ani rămăsese orfană de tatăl său care căzuse pe front. Atunci i se terminase și copilăria, pentru că trebuise să se îngrijească de creșterea celor trei frați mai mici ai ei, să le fie și mamă și tată. Pământ nu aveau decât patru pogoane și mama lor alerga toată ziua și lucra pe unde putea și ce putea ca să aducă acasă câte ceva de pus pe masă. Dar Florica nu se plânsese niciodată la nimeni. Asta era soarta ei și gata. Fiecare cu norocul lui. Harnică, frumoasă și răbdătoare a scos-o până la urmă la capăt. Acum era la casa ei, cu bărbatul ei la fel de harnic, cu gospodăria ei, atât câtă era, cu copiii ei, doi copii, o fată, Gigi și un băiat cu un an mai mic decât ea. Acum... acum mai era să aibă încă unul, dar n-a vrut Dumnezeu.

Gigi o zbughi afară lăsând ușa deschisă în urma ei. Se grăbea la gard să vadă ce se mai întâmpla acolo. Te pomenești că vreunul dintre copii s-a urcat pe gard și se uită în curte. Nu, nu se urcase nimeni. Se vedeau printre uluci niște ochișori curioși, dar nu puteai ști ai cui erau. Dacă erau ai lui Vasilică, ai Mariei sau ai lui Gigel era bine. Ea îi lăsase să se uite. Dacă erau ai ălorlalți, ai Rădiței sau ai lui Răducu cărora le spusese clar să plece, să se ducă acasă, pentru că nici ei nu o lăsaseră pe ea să se uite în curtea lor atunci când avuseseră ei mortul lor, era rău..

După masă or să meargă cu toții la cimitir. Tatăl lui Gigi a pregătit căruța. A așternut în ea o velință nouă țesută de Florica lui la război în lunile de iarnă, velință frumoasă din lână, verde cu flori roșii, pe care o să vină așezat coșciugul. Boii erau scoși din grajd, dar nu înjuțați. Stăteau priponiți de proțapul căruței mâncând absentți din niște coceni întinși pe jos și mișcându-și cozile încolo și înapoi.

Dincolo de gard se simțea agitație.

– Vine popa, strigă un copil.

– Tată, vine popa, preluă Gigi mesajul și îl transmise alertat înspre coșare unde tatăl său trebăluia oarece ca să mai uite de necaz. „Era băiat... aș fi avut doi băieți... Ce treabă aș mai fi făcut cu ei, și la câmp și acasă...”

La strigătul fiicei sale, Ion, avu o tresărire, dar își reveni repede și continuă să strângă cu furca paiele de pe jos.

– Nu vine la noi, tată, îi răspunse cu durere în glas.

Părintele era îmbrăcat frumos. Peste rasa neagră și lungă până în pământ avea un șorț cusut cu aur. Cu el mai era un om care mergea în urma lui cu o căldărușă cu apă. Trecură de curtea lui Gigi și merseră mai departe spre capul uliței unde Vasile al Opriței își sfințea casa. Nu avea ce căuta popa în curtea lui Ion și a Floricăi. Copilul lor mort nu apucase să fie botezat, nu era creștinat.

Era timpul. Coșciugul cât o cutie de jucării, fu pus în căruță peste velința nouă lucrată de Florica, boii înjuțați. Gigi se urcase și ea în căruță. Drumul până la cimitir era lung și anevoios pentru piciorușele ei. Era tocmai în vârful dealului, după ce treceai prin mijlocul satului, pe lângă fântâna cu cumpănă și podul pe care îl lua Călmățuiul în fiecare primăvară, când se umfla.

Ion înjuță boii și deschise poarta mare. Ieși cu căruța în drum lăsând în urmă poarta deschisă. Florica era tot în pat. Maică-sa rămăsese să vadă de casă și de ăla mic care nu avea decât un an jumate. Ion plecase cu micul său mort spre cimitir singur, însoțit doar de Gigi.

Copii priveau cu gura căscată la căruța care, în sfârșit, ieșise încet pe poartă și din care nu se vedea decât Gigi cocoțată pe scândura pusă de-a curmezișul peste cele două loitre în chip de bancă. Taică-su, Ion, mergea pe jos, pe lângă boi, trist, cu biciul sprijinit absent pe umăr. Boii mergeau la pas, pietrișul scrâșnea sub roțile căruței și Gigi privea mândră de sus, din căruță la copiii care rămâneau în urmă și

care, în mod ciudat, nu se luaseră după căruță așa cum făceau atunci când prin sat trecea vreun mort. Atunci era lume multă, era popa, era un om cu o cruce în față, iar la răscruce se arunca cu bani pe care ei se repezeau să îi culeagă din țărână.

Aici, nimic. Nici mortul nu se vedea din cutia aia mică ascunsă în fundul căruței. Poate că nici nu era un mort în ea. Putea să fie căruța unui sătean care se duce la treabă, la câmp și doar atât.

Mai nimic.

Un sfârșit care nici nu începuse.

Căruța cu boi

Părăsi șoseaua mărginită cu șanțuri adânci, pavată cu pietriș bătut și coti încet spre stânga, cu un gol în stomac și cu inima strânsă. Era ulița bunicilor, ulița pe care alergase în copilărie cu picioarele goale lovind ca într-o minge țărâna fierbinte și groasă ce se ridica în nori de praf uscat, cu miros de vară și de vacanță. Ulița largă pe care lesne treceau două căruțe pline una pe lângă cealaltă și rămânea destul loc pe lângă ulucile gardurilor ca să mai treacă și cine se găsea pe drum la aceea oră. Vedea aieva în lungul ei cârdurile de găște care se întorceau obosite după o zi întreagă petrecută pe baltă, oprindu-se și așteptând cumiți fiecare în fața curților din care ieșiseră dis-de-diminează gâgâind de mama focului, alergând și dând grăbite din aripi ca să se înalțe la 2-3 metri deasupra pământului ca să ajungă cât mai degrabă și înaintea altora la baltă. Și acum, la întoarcere, nici un cârd nu greșea poarta. Fiecare știa unde să se oprească și să aștepte. În fața porții care trebuia să se deschidă doar pentru ele ca să intre înăuntru, acolo unde gospodina avea să le arunce pe bătătură boabe de porumb pe care să le ciugulească cu răpăit ca de

ploaie, cu ciocurile lor late și galbene, înainte de a se strânge lângă pățul sau lângă magazie pentru înnoptat.

După ce intrau găștele, porțile curților rămâneau încă larg deschise, pentru că pe uliță urmau să năvălească-n graba mare turma de capre mânate de setea care le cuprinsese după o zi de ronțait pe pajiștile din capul satului. La fiecare poartă deschisă turma se micșora cu două capre care dispăreau cu aceeași grabă în curțile lor și nu ale altora, acolo unde două găleți cu apă proaspăt aduse de la fântână le așteptau în bățatură.

Spre seară, în pasul domol al boilor intrau pe uliță carele scârțâind de greutate și de oboesală. În fața porților, cumiști, boii mari și grei se opreau pe loc fără ca nimeni să le-o ceară. Știau că au ajuns acasă. Că munca se sfârșise. Liniștiți și pașnic slobozeau șuvoaie galbene și iuți ce dispăreau îndată în țărâna groasă și uscată de sub ei. Așteptau ca gospodarul să se dea jos din căruță, să intre pe porțița pe unde nu demult intraseră și găștele și caprele și, luând pe umăr ulucul orizontal al porții mari, să o deschidă larg din interior lăsând liberă intrarea carului spre fundul curții, în lătratul vesel al câinelui legat pe sârmă. Aici boii erau dejugăți, bătuți ușor cu palma pe grumaji și adăpați din garnițe cu apă proaspătă. Garnițele erau mai largi la gură decât gălețile normale așa încât boturile lor late să poată intra în voie. Cine avea cai, putea să-i adape și din căldări. Fiecare bou era cu garnița lui, cu apa lui neînceptă. Altfel,

puteau să
apă unul
niciodată
apropiau
mecaui at
înghițitur
apa din ga
ca la vreo
nu le ma
încheiere
apei din c
lui mari și
în apă ocl
gustat și
între coar
plină cu

Pe uliță
pe unde
mari, pe
„sara buna
puse în m
răsturna
voia pâine
varză cu
fript cu
lapte cu
părate de
de căciul
pomenea
tut pe larg

ste

sete că n-ar fi băut
o gură. N-ar fi băut
ămas de la alul. Își
de luciul apei adul-
regulă, o sorțeau cu
cu ochii cum scădea
mânea pe fund decât
are buzele lor groase
scoteau un țifit de
dacă analiza făcută
boul scotea pe nările
aer cald ce stârneau
entrice și ridica dez-
A lanțul subțire prins
fie priponit în ieslea

chideau. Și cele mici
le și caprele și cele
. Vecinii își dădeau
urului meselor scunde
ga se lua de pe foc, se
tăia cu sfoară. Cine
chini se turna ciorbă,
rne de la borcan, pui
brânză și, la sfârșit,
de lut smălțuit cum-
se bea țuică, 2-3 cești
țivi în sat nu prea se
caz, acesta era dezbă-
rțile, un an întreg de

ploaie, cu ciocurile lor late și galbene, înainte de a se strânge lângă pățul sau lângă magazie pentru înnoptat.

După ce intrau găștele, porțile curților rămâneau încă larg deschise, pentru că pe uliță urmau să năvălească-n graba mare turma de capre mânate de setea care le cuprinsese după o zi de ronțait pe pajiștile din capul satului. La fiecare poartă deschisă turma se micșora cu două capre care dispăreau cu aceeași grabă în curțile lor și nu ale altora, acolo unde două găleți cu apă proaspăt aduse de la fântână le așteptau în bățătură.

Spre seară, în pasul domol al boilor intrau pe uliță carele scârțâind de greutate și de oboseală. În fața porților, cumiști, boii mari și grei se opreau pe loc fără ca nimeni să le-o ceară. Știau că au ajuns acasă. Că munca se sfârșise. Liniștiți și pașnic slobozeau șuvoaie galbene și iuți ce dispăreau îndată în țărâna groasă și uscată de sub ei. Așteptau ca gospodarul să se dea jos din căruță, să intre pe portița pe unde nu demult intraseră și găștele și caprele și, luând pe umăr ulucul orizontal al porții mari, să o deschidă larg din interior lăsând liberă intrarea carului spre fundul curții, în lătratul vesel al câinelui legat pe sârmă. Aici boii erau dejuțați, bătuți ușor cu palma pe grumaji și adăpați din garnițe cu apă proaspătă. Garnițele erau mai largi la gură decât gălețile normale așa încât boturile lor late să poată intra în voie. Cine avea cai, putea să-i adape și din căldări. Fiecare bou era cu garnița lui, cu apa lui neîncepută. Altfel,

puteau să înnopteze și fripți de sete că n-ar fi băut apă unul după altul nici măcar o gură. N-ar fi băut niciodată din apa care ar fi rămas de la altul. Își apropiau boturile umede și late de luciul apei, adumeau atent și, dacă totul era în regulă, o sorbeau cu înghițituri largi și rare. Vedeai cu ochii cum scădea apa din garniță, până nu mai rămânea pe fund decât ca la vreo două-trei linguri, pe care buzele lor groase nu le mai puteau aspira, și scoteau un țîțuit de încheiere și de mulțumire. Dar dacă analiza făcută apei din căldare nu-l mulțumea, boul scotea pe nările lui mari și umede două jeturi de aer cald ce stârneau în apă ochiuri de cercuri concentrice și ridica dezgustat și semeț capul, zornăind lanțul subțire prins între coarne și cu care urma să fie priponit în ieslea plină cu coceni.

Pe uliță porțile curților se închideau. Și cele mici pe unde intrau oamenii, găștele și caprele și cele mari, pe unde treceau căruțele. Vecinii își dădeau „sara bună” și se retrăgeau în jurul meselor scunde puse în mijlocul tindei. Mămăliga se lua de pe foc, se răsturna în mijlocul mesei și se tăia cu sfoara. Cine voia pâine avea alături. În străchini se turna ciorbă, varză cu carne sau fasole cu carne de la borcan, pui fript cu usturoi, ouă în tigaie, brânză și, la sfârșit, lapte cu mămăligă. Din cești de lut smălțuit cumpărate de la târg, de Sătă-Măria, se bea țuică, 2-3 cești de căciulă, om sau femeie. Bețivi în sat nu prea se pomenea. Când apărea câte un caz, acesta era dezbătut pe larg și analizat pe toate părțile, un an întreg de

tot satul. Vinul care se bea din pahare cu dungi verticale, cumpărate tot de la târg, nu ținea de la un cules de struguri la altul. Ultimul butoi se desfunda la Paști, iar dacă nu era băut până într-o lună, se acrea și era dat la făcut oțet.

La masă primii la vorbă erau copii și femeile. Aceștia povesteau ce fusese peste zi în sat. Cine cu cine se mai certase, ce mai făcuseră și ce mai ziseseră vecinele. Ce mai aflaseră la școală, unde se duseseră să se joace în curtea ei largă, ce le mai ziseseră domnu' învățător, care, deși era vacanța mare, venea în fiecare zi la școală, cu treburi pe la cancelarie și să mai strige la nebuni atunci când o luau razna de tot cu gălăgia, cu cine și de ce se mai luaseră la harță. Bărbații ascultau, își dădeau solemn cu părerea și trăgeau concluzii de viitor. Pe sub masă pisica trecea de la un mesean la altul să capete câte un os sau un dumaticat de pâine înmuiat din belșug cu ou și cu grăsime din tigaie sau în strachina cu lapte.

Inima i se opri în loc: ulița largă de altădată nu mai era. Nu mai era. Greșise drumul? Nimerise în altă parte sau cum? Nu, o luase la stânga, înainte ca șoseaua, după încă 100 de metri, să fi ajuns în centru, la monumentul eroilor căzuți în primul război mondial, și să fi cotit și ea tot la stânga, mergând paralel cu ulița bunicilor. Atunci? Atunci asta era. Asta era, dar era de nerecunoscut. În fața lui se deschidea un drumeag năpădit de verdeață, lăsând doar pe mijloc o cărare cât să treacă un om. Mașina înainta cu roțile prin iarbă și apleca cu bara de direcție buruienile din față. Nu știai

peste ce treci. Trase pe dreapta și opri. Deschise portiera împingând în lateral iarba care se ridica până spre mijlocul ei și coborî cu grijă. Pășind cu atenție pe unde calcă, se îndreptă spre poteca din mijlocul uliței și o porni domol de-a lungul ei. Gardurile din uluci înalte de salcâm rămăseseră, dar casele dindărătul lor nu mai erau. Dispăruseră și în locul lor se întindeau câmpuri goale cu lucernă necosită. Pe stânga, în capul uliței, se mai ținea în picioare casa părăsită a lui Milică, un fel de văr de-al mamei. Peste două locuri, casa lui moș Nițu, frate cu tata-mare, părăsită și pustie. Urma locul unde fusese casa bunicilor. Loc gol. Apoi locul unde fusese casa lui nea Grigore. Tot gol. Abia în capătul celălalt al uliței se mai vedea casa veche în care stătea tanti Rădița, moartă de mai multă vreme, casă oarbă, cu ușa și ferestrele scoase, cu tablele de pe acoperiș rupte, îndoite și înroșite de rugină.

Pe partea dreaptă nu mai era nicio casă. Doar în celălalt capăt, clădirea dărăpănată a fostei școli mai rămăsese în picioare, amintind cui mai rămăsese să își amintească, de zarva drăcească stârnită de sunetul de recreație al clopoțelului și apoi de liniștea pocăită care urma după sunetul aceluiași clopoțel care, speriat de vacarmul declanșat chiar de el în curtea plină de prichindei care săreau, țipau și râdeau în gura mare, se grăbea să își repare greșeala după 10 minute sau chiar mai puțin. Era aceeași greșeala pe care el o repetase cu sârguință ani și ani la rând cu atâtea generații de împielițați, dintre care ultimii erau acum la pensie.